

รายงานสรุปการรับคณะผู้ว่าการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย(กฟผ.)และผู้บริหารระดับสูง
ณ โครงการพัฒนาดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.เชียงราย

ระหว่างวันที่ 25 – 27 กุมภาพันธ์ 2562

1. ข้อมูลคณะ

ที่มาและความสำคัญ	หนังสือขอเข้าศึกษาดูงานเรียน ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ ลงวันที่ 28 มกราคม 2562 สืบเนื่องจากเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2561 คณะผู้บริหาร กฟผ.และทีมปฏิบัติการด้านงานพัฒนาชุมชนรุ่นที่1 มาศึกษาดูงานโครงการพัฒนาดอยตุงฯ นำคณะมาโดยอดีตผู้ว่า กฟผ.นายกรศิษฐ์ ภัคโชตานนท์ ในการมาดูงานครั้งนั้นทำให้ผู้เข้าศึกษาดูงานเกิดแรงบันดาลใจ และประทับใจหลังจบการศึกษาดูงาน จึงได้มีการนำคณะผู้ว่าการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย(กฟผ.)และผู้บริหารระดับสูงจากทุกภาคส่วน มาศึกษาดูงาน “ดอยตุงโมเดล” เพื่อให้บุคคลที่เป็นระดับผู้นำเกิดแรงบันดาลใจ เข้าใจหลักการพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวง และนำไปปรับใช้กับการทำงานขับเคลื่อนชุมชนของตนเอง
วัตถุประสงค์	เพื่อให้ผู้บริหารของ กฟผ.ได้เรียนรู้ เข้าใจหลักการพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวง เกิดแรงบันดาลใจ และนำไปปรับใช้ในการทำงาน
ระดับ	ระดับคณะ 5 ระดับเนื้อหา 4 คะแนนรวม 9
องค์ประกอบ	1.นายวีระวัฒน์ ชลายน ตำแหน่ง อดีตผู้ว่าการ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย 2.นายกรศิษฐ์ ภัคโชตานนท์ ตำแหน่ง ที่ปรึกษารองผู้ว่าการยุทธศาสตร์ อดีตผู้ว่าการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย 3.นายวิบูลย์ ฤกษ์ศิระทัย ตำแหน่ง ผู้ว่าการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยคนปัจจุบัน และผู้บริหารระดับสูง รวมทั้งสิ้น 28 คน (รายชื่อตามภาคผนวก 1) - ผู้ประสานงาน คุณจรรยาพร (ปู)
เจ้าหน้าที่รับคณะ	- ผู้บรรยาย นางอมรรัตน์ บังคมเนตร - ผู้ประสานงานของมูลนิธิฯ นางสาวจรรยา เดชพัฒนากิจ และนางสาววิภาวดี พิมลธิติกุล

แหล่ง สนับสนุน งบประมาณ	คณะจำเอง รหัสคณะ 912-B62-016
-------------------------------	------------------------------

2. กำหนดการคณะ

(ร่าง)โปรแกรม

ผู้ว่าภพ.และผู้บริหารระดับสูง

ณ โครงการพัฒนาอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.เชียงราย

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์

วันที่ 25 - 27 กุมภาพันธ์ 2562

วันจันทร์ ที่ 25 กุมภาพันธ์ 2562

เวลา 07:30 - 08:45 น.	คณะเดินทางถึงท่าอากาศยานแม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย
เวลา 09:00 - 10:00 น.	เดินทางไปยังโครงการพัฒนาอยตุงฯ
เวลา 10:00 - 11:30 น.	รับฟังบรรยายสรุปหลักการพัฒนาดมตำราแม่ฟ้าหลวง และเยี่ยมชมศูนย์ข้อมูลโครงการพัฒนาอยตุงฯ "การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพต้องเริ่มจากการทำจริง และการพัฒนาที่วัดผลได้ โดยการประเมินติดตามผลอย่างต่อเนื่อง โดยคุณ ณ ห้องประชุม วิโอพี อาคารเอนกประสงค์"
เวลา 11:30 - 12:30 น.	ชมหอแห่งแรงบันดาลใจ "เรื่องราวของราชสกุลมหิดล ผ่านพระราชจริยวัตร ปรีชาญาณ และหลักการทรงงานที่เรียบง่าย พระวิริยะอุตสาหะ ที่มุ่งพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของคนไทย และสร้าง ประโยชน์สุขแก่แผ่นดิน ที่ต่างทรงเป็นแรงบันดาลใจให้กันและกัน เพื่อให้คนไทย โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ ได้เรียนรู้และเข้าใจ บทบาทของราชสกุลมหิดล ที่มีต่อคนไทยและแผ่นดิน อีกทั้งสร้างแรงบันดาลใจ และจุดประกาย ให้ผู้ที่มาเยี่ยมชมคิดดี มุ่งมั่นประพฤติดี ปฏิบัติดี เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมต่อไป"
เวลา 12:30 - 13:30 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
เวลา 13:30 - 13:40 น.	ออกเดินทางไปยัง แปลงป่าเศรษฐกิจ นวัตกรรม 1
เวลา 13:40 - 15:00 น.	ชมแปลงปลูกป่าเศรษฐกิจ แมคคาเดเมีย กาแฟอาราบิก้าอยตุง และโรงงานแปรรูปแมคคาเดเมีย "บริษัท นวัตกรรม ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2532 เป็นความร่วมมือกันเป็นของภาคเอกชน ดำเนินการปลูกป่าเศรษฐกิจในพื้นที่โครงการพัฒนาอยตุง โดยเลือกพืชที่ผลผลิตมีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง สามารถนำไปแปรรูปและเพิ่มมูลค่าได้อย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างรายได้ให้คนดูและในระยะยาว เป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้คนกับป่าอยู่ด้วยกันอย่างพึ่งพา พืชเศรษฐกิจที่"

โครงการพัฒนาออยตุงฯ เลือกลงส่งเสริมคือ กาแฟพันธุ์อาราบิก้า และแมคคาเดเมีย ปัจจุบัน
กลายเป็นต้นแบบของการดำเนินธุรกิจเพื่อสังคม"

- เวลา 15:00 - 15:30 น. ออกเดินทางไปยังฐานทหาร ดอยช้างมูบ
- เวลา 15:30 - 16:00 น. ชมชายแดนไทย-พม่า ณ ฐานทหารดอยช้างมูบ เพื่อกลับไปย้อนดูภาพพื้นที่
ดอยตุงในอดีต
- เวลา 16:00 - 17:30 น. แลกเปลี่ยนพูดคุยกับคนรุ่นเก่า ณ ลานอาทิตย์อัสดง
- เวลา 17:30 - 18:00 น. ออกเดินทางไปยังโครงการพัฒนาออยตุงฯ
- เวลา 18:00 - 19:00 น. รับประทานอาหารเย็น ณ ศาลาลีลาวดี
- เวลา 19:00 - 20:00 น. กิจกรรมถอดบทเรียนการเรียนรู้ประจำวัน ณ ห้องคลับ 31

วันอังคาร 26 กุมภาพันธ์ 2562

- เวลา 07:00 - 08:00 น. รับประทานอาหารเช้า ณ ศาลาลีลาวดี
- เวลา 08:00 - 08:30 น. ออกเดินทางไปยังศูนย์ผลิตและจำหน่ายงานมือ
- เวลา 08:30 - 11:00 น. **ศึกษาดูงานศูนย์ผลิตและจำหน่ายงานมือ**
"ครั้งแรกก่อตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นศูนย์ฝึกอาชีพด้านหัตถกรรม เป็นพัฒนาขึ้นกลางน้ำ โดยการสร้างงาน
สร้างอาชีพ เพื่อให้ชาวบ้านมีรายได้ที่มั่นคง พอเพียง โดยการต่อยอดจากภูมิปัญญาเดิมของชาวบ้าน
และเสริมในสิ่งที่ขาด โดยการให้วัตถุดิบที่มีคุณภาพ อุปกรณ์ที่ได้มาตรฐานเหมาะสมกับการทำงาน
ตรวจสอบคุณภาพทุกขั้นตอน สำคัญคือผลิตภัณฑ์ต้องออกแบบตามที่สูงค่าหรือตลาดต้องการ และ
ชาวบ้านเองจะได้เรียนรู้การทำงานจากการปฏิบัติงานจริงด้วยตัวเอง เป็นการพัฒนาทักษะความชำนาญ
เพิ่มขึ้นไปอีกด้วย" ซึ่งประกอบไปด้วย
- โรงงานทอผ้า เย็บผ้า
 - โรงงานกระดาษสา
 - โรงงานแก้วกาแฟดอยตุง
 - โรงงานเซรามิก
- เวลา 11:00 - 12:00 น. **ศึกษาดูงานการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม ณ ศูนย์คัดแยกขยะ**

เวลา 12:00 - 13:00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
เวลา 13:00 - 13:30 น.	ออกเดินทางไปยังองค์การบริหารส่วนตำบล แม่ฟ้าหลวง
เวลา 13:30 - 14:30 น.	พูดคุย แลกเปลี่ยนกับผู้นำท้องถิ่น ณ อบต.แม่ฟ้าหลวง
เวลา 14:30 - 14:45 น.	เดินทางไปยังโครงการพัฒนาตอยตุงฯ
เวลา 14:45 - 16:00 น.	รับฟังการบรรยายสรุปเรื่องการพัฒนาด้านเด็กและเยาวชน พูดคุยกับเยาวชนตอยตุง ณ ห้องประชุม VIP
เวลา 16:00 - 16:15 น.	ออกเดินทางไปยังร้านต้นตุงกาแฟสด บ้านอาข่าปากกล้วย
เวลา 16:15 - 17:30 น.	ศึกษาดูงานเกี่ยวกับการรวมกลุ่มของชุมชน ณ ร้านต้นตุงกาแฟสด และเยี่ยมชมวิถีชีวิตชุมชนบ้านอาข่าปากกล้วย
เวลา 17:30 - 17:45 น.	ออกเดินทางไปยังศาลาลีลาวดี
เวลา 17:45 - 19:00 น.	รับประทานอาหารเย็น
เวลา 19:00 - 20:00 น.	กิจกรรมถอดบทเรียนการเรียนรู้ประจำวัน ณ ห้องคลับ 31

วันพุธ 27 กุมภาพันธ์ 2562

เวลา 07:00 - 08:30 น.	รับประทานอาหารเช้า ณ ศาลาลีลาวดี และเช็คเอาท์
เวลา 08:30 - 09:30 น.	ฟังบรรยายสรุปการพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน
เวลา 09:30 - 12:00 น.	พูดคุยแลกเปลี่ยนระหว่างกันเพื่อนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปรับใช้กับ กฟผ.
เวลา 12:00 - 13:00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
เวลา 13:00 - 15:00 น.	ชมพระตำหนักตอยตุง "พระตำหนักตอยตุงเป็นที่ประทับและที่ทรงงานของสมเด็จพระเจ้า เพื่อพระองค์จะได้สังเกตและทำงานพัฒนาอย่างใกล้ชิด "บ้านที่ตอยตุง" เกิดจากพระราชกระแสรับสั่ง "ถ้าไม่มีโครงการพัฒนาตอยตุงฯ ฉันจะไม่สร้างบ้านอยู่ที่นี่ " พระตำหนักตอยตุงจึงเป็นสัญลักษณ์แสดงความเรียบง่ายและการทรงงานหนักเพื่อพสกนิกรของพระองค์"

ชมสวนแม่ฟ้าหลวง

“สวนไม้ดอกไม้ประดับเมืองหนาวแห่งนี้แหล่งท่องเที่ยวหลักที่ช่วยสร้างงาน
และรายได้ให้ดอยตุงทั้งยังช่วยพัฒนาทักษะอาชีพที่หลากหลาย ตั้งแต่การท่องเที่ยว
การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ และโรงเพาะปลูก ซึ่งทักษะและรายได้เหล่านี้ถือเป็นการสร้างพลังให้ชุมชน
เปลี่ยนอาชีพให้ชาวบ้านหลายคนจากแรงงานรับจ้างเป็นเจ้าของกิจการ”

เวลา 15:00 - 16:00 น.

เดินทางไปยังท่าอากาศยานแม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย

หมายเหตุ : โปรแกรมนี้อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

3. สรุปเนื้อหาการเรียนรู้ของคณะ

วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2562

กิจกรรมที่ 1 : ฟังบรรยายเกี่ยวกับศูนย์ข้อมูล โครงการพัฒนาตอยตุงฯ บรรยายโดย คุณอมรรัตน์ บังคมเหตร และคุณรัฐกร สวัสดิ์แดง

(เพื่อให้เข้าใจการแก้ปัญหาจากข้อมูลที่จริง เข้าใจชุมชน ก่อนลงมือพัฒนา)

เนื้อหาสำคัญในการบรรยาย

- โครงการพัฒนาตอยตุงฯ แก้ไขปัญหา และเริ่มต้นการพัฒนาบนพื้นฐานข้อมูลจริง โดย
 - ลงชุมชนพูดคุยกับชาวบ้านเพื่อให้เข้าใจชุมชนอย่างแท้จริง
 - ฟังตัว และคลุกคลีอยู่กับชุมชน เพื่อสร้างความไว้วางใจ
 - เก็บข้อมูล และบันทึกเก็บไว้ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนา
 - ทำต่อเนื่อง เพื่ออัปเดตข้อมูลใหม่ๆ
 - สร้างเยาวชนในชุมชนให้เป็นทีมเก็บข้อมูล เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจชุมชนของตนเอง

คณะรับฟังบรรยายเกี่ยวกับศูนย์ข้อมูล โครงการพัฒนาตอยตุงฯ

ข้อซักถาม

1. พื้นที่ดอยตุงมีเอกสารสิทธิใหม่
 - พื้นที่ทั้งหมดเช่าโดยโครงการฯ และจัดสรรพื้นที่ให้ชาวบ้านอยู่อาศัย และทำกิน โดยโครงการได้ออกเอกสารหนังสือรับรองพื้นที่ เพื่อสร้างความเป็นเจ้าของให้
2. สัดส่วนป่าเป็นอย่างไร
 - 80 กว่าเปอร์เซ็นต์ถ้านับเป็นป่า อนุรักษ์ 60 ป่าเศรษฐกิจ 20 และป่าใช้สอย 8 ส่วนที่ไม่เป็นป่า 12 % คือ พื้นที่ทำกิน 10 และที่อยู่อาศัย 2
3. พื้นที่ปลูกฝิ่นอยู่ที่ไหน
 - ปัจจุบันไม่มีการปลูกฝิ่นแล้ว เมื่อก่อนอยู่บริเวณดอยช้างมูบ
4. ยังมีปัญหาเสพติดไหม
 - ยังมีเรื่องการค้าระหว่างชายแดน เช่น คนที่อยู่ติดชายแดนข้ามมาค้าฝิ่นไทย
5. มีคนเสพยาไหม
 - ที่เราสำรวจได้มีประมาณ 40 คน แต่กำลังจะเข้าสู่กระบวนการบำบัด และช่วยเหลือ
6. ยังขยายพื้นที่สำหรับการเกษตรได้อีกไหม
 - ไม่ได้แล้ว เพราะไม่มีพื้นที่แล้ว
7. ใช้เต็มพื้นที่หรือยัง
 - เต็มแล้ว จึงต้องเน้นเรื่องการเพิ่มคุณภาพ

ในช่วงท้ายของการบรรยาย พี่นันท์ได้เน้นย้ำแก่คณะว่า “อย่าให้ชาวบ้านแบกรับความเสี่ยงถ้ายังไม่ได้ผล ทางโครงการเราต้องรับความเสี่ยงไว้เองก่อน หากไม่สำเร็จชาวบ้านจะไม่ได้รับความเสี่ยง และไม่เกิดบาดแผลในใจกับชาวบ้าน”

กิจกรรมที่ 2 : เยี่ยมชมหอแห่งแรงบันดาลใจ

คณะเยี่ยมชมหอแห่งแรงบันดาลใจ

กิจกรรมที่ 3 : ศึกษาดูงานแปลงปลูกป่าเศรษฐกิจแมคคาเดเมียและกาแฟอาราบิก้า นุติไฮด์ 1 (เพื่อให้เข้าใจการพัฒนาที่มีความต่อเนื่อง และมั่นคง)

คณะเยี่ยมชมแปลงป่าเศรษฐกิจ นุติไฮด์ 1

ข้อซักถาม

1. เก็บผลผลิตกี่ครั้ง
 - เก็บปีละครั้ง
2. ชาวบ้านทำอะไรในแปลงแมคคาเดเมีย
 - ดูแลต้นแมคคาเดเมีย และเก็บผลแมคคาเดเมีย
3. น้ำผึ้งดอกแมคคาเดเมียดีกว่าน้ำผึ้งดอกลำไยยังไง
 - สีจะเหลืองสวยกว่า
 - รสชาตินุ่ม
 - ไม่กลบกลิ่นกาแฟ
4. แปลงแมคคาเดเมียเป็นของโครงการไหม
 - ใช่
5. มีปลูกอย่างอื่นอีกไหม
 - กำลังศึกษากันอยู่
6. ป่าบนดอยตุงมีประโยชน์อย่างไร
 - ชาวบ้านสามารถเก็บของป่าไปกิน ไปขายได้ เช่น เห็ด หน่อไม้ฯ
7. แมคคาเดเมียมีกี่ต้น
 - มีประมาณ 22,000 ต้น
8. เก็บผลแมคคาเดเมียยังไง
 - รอร่วงจากต้น
9. ไซต์ 1 ห่างจากชายแดนกี่กิโลเมตร
 - ประมาณ 15 กิโลเมตร
10. ป่ายังชีพปลูกอะไร
 - เป็นพื้นที่ที่จัดสรรให้ชาวบ้านเป็นเจ้าของแปลง และชาวบ้านเลือกปลูกพืชผลได้เอง เช่น ลิ้นจี่ ส้ม
11. ข้อมูลที่บรรยายทั้งหมดมาจากไหน
 - มาจากการลงมือทำจริงของโครงการ ซึ่งทำมาหลายรุ่นแล้ว
12. เพิ่มผลผลิตกาแฟอย่างไรในพื้นที่ที่จำกัด
 - เลือกกล้าพันธุ์ที่ดี ดูแลเอาใจใส่ ใส่ปุ๋ย ป้องกันแมลง ตัดแต่งต้น และทำสาวเพื่อยืดอายุ

13. กาแฟเก็บผลผลิตช่วงไหน

- ช่วงฤดูหนาว ตั้งแต่เดือนตุลาคม-เดือนกุมภาพันธ์

14. อายุการให้ผลผลิตของกาแฟนานเท่าไร

- ถ้าดูแลดีก็ 30 ปี

15. กาแฟที่ลวากับของดอยตุงต่างกันไหม

- ต่างกันตรงที่ดอยตุงเราปลูกกาแฟคู่กับป่า

16. แต่ละเจ้าที่มาขายให้ราคาเท่ากันไหม

- ให้ราคาเท่ากัน แต่จะมีบวกราคาเพิ่มให้กับคนที่ดูแลต้นกาแฟดี

17. มีการตกหล่น หรือชาวบ้านไม่ได้ขายอะไรแบบนี้ไหม

- ไม่มี เพราะเรามีการเช็คตั้งแต่ต้นทาง จนจบกระบวนการ

18. มีการคัดทิ้งไหม

- มีการล่อน้ำคัดทิ้งก่อนซื้อ

19. รับซื้อกาแฟในราคาเท่าไร

- การรับซื้ออิงตามราคาตลาดโลก

กิจกรรมที่ 4 : เยี่ยมชมชายแดนไทย-พม่า ณ ฐานทหารดอยช้างมูบ เพื่อกลับไปย้อนดูภาพพื้นที่ดอยตุงในอดีต

คณะเยี่ยมชมฐานทหาร ดอยช้างมูบ

กิจกรรมที่ 5 : พูดคุยกับผู้อาวุโสของดอยตุง

ผู้ที่ร่วมพูดคุยกับคณะมีดังนี้

1. นายชำนาญ อภิสุนทรกุล
2. นายชาญชัย จิราวัฒน์การ
3. นายนายวิจิต วิเศษทรัพย์เกษม

คณะแลกเปลี่ยน พูดคุยกับผู้อาวุโส

ข้อซักถาม

1. ทำไมถึงเชื่อโครงการ

ลุงชาญชัย

- แรกๆก็ไม่เชื่อแต่ทางโครงการก็ค่อยๆบอก ค่อยๆอธิบายว่าเป็นโครงการของแม่พระเจ้าอยู่หัวนะ มาช่วยเรา เราเป็นคนจีนแต่ได้แผ่นดินอยู่ แล้วเมื่อสมเด็จย่ามาก็ช่วยให้เรามีบัตร ดีใจมาก เพราะ ตอนที่ยังไม่มีบัตรลำบากมาก โดนข่มเหงต้องไปนวดขานายอำเภอที่แม่จัน แต่ตอนนี้สมเด็จย่า ช่วยให้เรามีบัตรชีวิตจิตใจดีขึ้น สะดวกสบายขึ้น มีรถ มีบ้าน
- ตอนนั้นผมถูกชาวบ้านเลือกให้เป็นอาสา คพต.เพราะพอพูดภาษาไทยได้บ้าง จึงได้เป็นตัวแทน ของโครงการฯไปพูดคุยกับชาวบ้านทำให้ได้เห็นปฏิกิริยาของชาวบ้าน ในช่วงแรกๆชาวบ้านไม่ เชื่อโครงการฯ บอกว่าถ้าจะให้เชื่อต้องทำให้เห็น ต้องสร้างสถานรักษาพยาบาล และต้องเอาน้ำประปามาให้จึงจะเชื่อ และโครงการฯก็ทำได้จริงๆอย่างที่พูด ชาวบ้านจึงเชื่อ

2. ตอนนี้อย่าทำอะไร

- **ลุงชำนาญ** เมื่อก่อนเคยปลูกฝิ่นและสูบฝิ่นด้วย ตอนนี้อย่าปลูกกาแฟ 10 ไร่ และได้เงินมากกว่าฝิ่น 2 เท่า ปลูกชาเสริม และขายของที่กาดดอยตุง
- **ลุงวิจิต** ปัจจุบันทำงานดูแลสวนรุกชาติ เมื่อก่อนปลูกฝิ่น ปลูกข้าวไร่กิน เลี้ยงหมู ไก่ และเคยตัดต้นไม้ด้วยจึงทำให้ต้นไม้หมดไปจากป่า แต่หลังจากโครงการเข้ามา ก็ได้มาแนะนำว่าไม่ต้องตัดต้นไม้ และชวนให้มาปลูกต้นไม้โดยจ่ายเงินให้ ทำให้มีรายได้จากการปลูกต้นไม้ และทางโครงการยังบอกอีกว่าจะช่วยเหลือคนเจ็บ คนป่วยด้วย แต่มีบางคนที่ไม่เชื่อแล้วหนีไปก็มี ที่หนีไปตอนนั้นก็ประมาณ 20 หลังคา ส่วนคนที่เหลือเชื่อและทำตามโครงการแนะนำ แรกๆโครงการก็ต้องใช้เวลา เพราะชาวบ้านก็ไม่ได้เชื่อทันที แต่พอเวลาผ่านไปเราก็เห็นว่าโครงการทำตามที่ได้พูด ลูกหลานได้เรียนหนังสือ จบปริญญาตรี คนในชุมชนมีงานทำ แม้แต่คนเฒ่าคนแก่ก็มีงานทำ สิ่งที่ดีใจมากที่สุด คือ การได้เห็นลูกๆเรียนจบ ทุกสิ่งเหล่านี้เป็นเพราะโครงการคอยช่วย

3. มีน้ำประปา และอินเทอร์เน็ตใช้หรือยัง

- มีใช้แล้ว

4. ลูกหลานไปเรียนที่ไหน

- เมื่อก่อนบนดอยไม่มีโรงเรียน แต่ตอนที่โครงการพัฒนาดอยตุงฯ เข้ามาก็มีโรงเรียน และมีอนามัยในชุมชน ทำให้เด็กได้มีโอกาสเรียนหนังสือที่บนดอยนี้ พอเรียนจบที่นี้ก็ไปเรียนต่อในเมือง

5. ลุงชำนาญเข้าไปอยู่ศูนย์บำบัดนานเท่าไร

- 1,000 วัน แต่ไม่ใช่อยู่ศูนย์ตลอด มีช่วงที่กลับไปอยู่กับครอบครัว แต่ทางโครงการก็คอยติดตามผล

6. มีการให้รางวัลคนที่ทำดีไหม

- ไม่มี แต่จะมีการยกย่องในสิ่งที่เขาทำดี

7. ตั้งแต่มีโครงการเข้ามาบอกว่ามีรายได้เพิ่ม ว่างังไร

- ตอนนี้อำนาจเพิ่มขึ้นเป็น 300 บาท รายได้จากจากการขับรถรับส่งนักท่องเที่ยวก็เพิ่มขึ้น

8. มีกติกาในการใช้สารเคมียังงัย

- ใช้วิธีพูดคุยกัน เตือนกัน แต่ถ้าพูดกันแล้วเตือนกันแล้วยังไม่ให้ความร่วมมือก็ใช้วิธีที่เด็ดขาด คือ ถอนสิ่งที่เขาเพาะปลูกทิ้ง

9. ท่อน้ำประปาเดินกันเอง หรือของหลวง

- ทางอบต.ช่วยเรื่องอุปกรณ์ แต่ชาวบ้านต้องช่วยกันขุดเพื่อเดินท่อ และต้องช่วยกันดูแลรักษา

10. ไม่มีการลงโทษแบบทำร้ายร่างกายกันใช่ไหม
- ไม่มี
11. มองภาพ 10 ปีข้างหน้ายังงั้น เช่น โรงงานแมคคาอาจจะมีแล้ว คิดว่าเป็นไปได้ไหม
- เป็นไปได้ เพราะมีการศึกษาที่ดีก็อาจจะไปทำอย่างอื่นที่ดีกว่า
12. รู้สึกเป็นคนไทย 100 % หรือยัง
- รู้สึกเป็นคนไทย 100 % แล้ว

กิจกรรมที่ 6: สรุปรบทเรียนประจำวัน

คณะสรุปการเรียนรู้ประจำวัน

สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการศึกษาดูงาน

- ได้แนวคิดด้านการสร้างความมั่นคงและความยั่งยืนในชุมชน
- วิธีการเข้าถึงชุมชน
- ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาให้เหมาะสมกับชุมชน คนในชุมชนมีความสุข และไม่ทำลายวิถีชีวิตของเขา
- การทำงานด้วยความมุ่งมั่น
- การเป็นผู้นำแบบลงมือทำ
- การมองหาจุดแข็งของชุมชน และพัฒนาต่อยอด
- ได้เปิดโลกทัศน์

- ลงมือปฏิบัติบนพื้นฐานข้อมูลจริง
- ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาที่ครบ และรอบด้าน
- การพัฒนาต้องให้ชุมชนยอมรับ และต้องอยู่รอด
- การทำงานที่ไม่หวังผลตอบแทน ตั้งแต่ระดับผู้ก่อตั้ง คือ สมเด็จพระเจ้า ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่
- โครงการพัฒนาโดยดูจากคนทำงานไม่เยอะ แต่ทำงานเป็น
- โครงการพัฒนาโดยดูจากเริ่มแก้ไขจาก pain point
- การพัฒนาที่ไม่อยู่ในกรอบ แตกต่าง และเหมาะกับชุมชน
- ไม่คิดนาน แต่เน้นลงมือทำ และเมื่อเจอปัญหา ก็มีการแก้ไข
- Quick win
- มีเครือข่ายที่เข้มแข็ง ทำให้สำเร็จได้เร็ว
- เน้นถึงความอยู่รอดของชุมชน

***พื้นที่ได้สรุปปิดแก่คณะในตอนท้ายว่าสิ่งสำคัญในการทำงานกับชุมชน คือ การสื่อสาร

(Communication) การมีส่วนร่วม (Participation) และตัวชี้วัด KPI คือ ชาวบ้านได้อะไร

วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2562

กิจกรรมที่ 1 : ศึกษาดูงานศูนย์ผลิตและจำหน่ายงานมือ

คณะเยี่ยมชมโรงงานทอผ้า และโรงงานกระดาษสา

คณะเยี่ยมชมโรงงานควัวกาแฟ และโรงงานเชรามิก

ข้อซักถาม

1. ใช้เวลาร้อยลายนานเท่าไร
 - ประมาณ 5-6 ชั่วโมง ขึ้นอยู่กับลายยากหรือง่าย การร้อยลายต้องร้อยทีละเส้น จึงต้องใช้ความปราณีตและใจเย็น
2. เช็กเรื่องสีด้ายยังงัยให้ออกมาตรงตามแบบ
 - ทางแผนกย้อมสีด้ายจะมีการเทียบสี และตรวจเทียบให้ออกมาใกล้เคียงที่สุด
3. ผลิตด้ายเองไหม
 - ไม่ได้ผลิตเอง เราซื้อด้ายแล้วมาย้อมเอง

4. ทำไมต้องทำด้ายยืน
 - เพื่อป้องกันไม่ให้ด้ายพันกัน
5. ระยะห่างของลายต่างๆทำอย่างไร
 - วัดตามที่ตีไซเนอร์กำหนดมา
6. เวลาควักกาแฟเราจะควบคุมเรื่องคุณภาพอย่างไร
 - เราใช้คอมพิวเตอร์ในการควบคุม จึงสามารถคุมทุกอย่างได้ตามที่ต้องการว่าจะใช้ระดับความร้อนแค่ไหน นานเท่าไร
7. วิทยากร(พี่ค่านวล)เรียนรู้เรื่องกาแฟจากที่ไหน
 - เรียนรู้จากการทำงานโครงการพัฒนาตอยตุงๆทุกอย่างเลย เพราะทำงานมานานแล้ว และได้เรียนรู้เพิ่มจากการที่ได้มีโอกาสออกไปศึกษาดูงานที่อื่น
8. มีการทำสัญญาซื้อขายไหม
 - มีการทำสัญญาตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการ
9. ชาวบ้านเขารู้ไหมว่าเขาต้องมาส่งกาแฟเซอร์ภายในกี่วัน
 - ชาวบ้านรู้ เพราะเรามีการคุยกับชาวบ้านว่าจะรับซื้อผลที่เก็บวันต่อวัน
10. แล้วชาวบ้านจะเก็บอย่างไร
 - ชาวบ้านจะไปเก็บผลผลิตตั้งแต่เช้า และเจ้าหน้าที่จะไปรับซื้อในช่วงเย็น
11. อเมซอนเคยมารับซื้อกาแฟจากที่นี่ไหม
 - เคยบางครั้ง แต่ไม่เยอะมากเพราะเราไม่มีกาแฟเพียงพอเท่ากับที่เขาต้องการ
12. การที่เราให้ราคาพิเศษคนที่ทำได้ตามมาตรฐานฟาร์ม เขาไปเอากาแฟของแปลงอื่นมาผสมด้วยจะรู้ได้อย่างไร
 - ไม่มีการนำมาผสม การรับซื้อมีเจ้าหน้าที่ตรวจสอบตั้งแต่ต้นทาง
13. มีการคัดทิ้งบ้างไหม แล้วที่คัดทิ้งไปทำอะไร
 - มีเจ้าหน้าที่ล่อน้ำคัดทิ้งตั้งแต่ตอนที่รับซื้อ ส่วนที่คัดทิ้งชาวบ้านจะนำไปต้มเพื่อกำจัดมอด และชาวบ้านจะจัดการเอง
14. หญ้าแฝกเกี่ยวข้องอย่างไร
 - โรงงานเรามีเริ่มต้นมาจากการทำกระถางหญ้าแฝก และหญ้าแฝกเป็นจุดริเริ่มของหลายๆอย่าง ช่วงแรกที่สมเด็จพระเจ้าสุทนต์มณีมาที่ตอยตุงและมีการสอบถามสิ่งที่ชาวบ้านต้องการ สิ่งที่ชาวบ้าน

ต้องการมาก คือ ถนน เพื่อที่จะใช้ในการคมนาคมสัญจร หรือนำผลผลิตลงไปขาย ดังนั้นจึงมีการสร้างถนน แต่การตัดหน้าดินเพื่อสร้างถนนก็ทำให้เกิดปัญหาเรื่องดินสไลด์ สมเด็จพระนางเจ้าฯ ได้ปรึกษาปัญหากับในหลวงรัชกาลที่ 9 และได้เรียนรู้จาก ร.9 ว่าหญ้าแฝกสามารถช่วยยึดหน้าดิน และช่วยแก้ปัญหาดินสไลด์ได้ (ลูกเรียนจากแม่ แม่เรียนจากลูก)

15. น้ำเสียจากโรงงานมีการบำบัดอย่างไร

- มีศูนย์บำบัดน้ำเสีย แต่น้ำที่นี้ไม่มีโลหะหนักผสม เพราะเราทำงานร่วมกับอีเกียซึ่งทางอีเกียเขาเน้นเรื่องการดูแลสิ่งแวดล้อม

16. การขึ้นรูปส่วนใหญ่ใช้โมไซค์ไหม

- มีหลายแบบทั้งขึ้นรูปด้วยมือ และด้วยโม

17. เคยไปอบรมการทำเซรามิกที่ลำปางไหม

- ไม่เคย แต่มีผู้เชี่ยวชาญจากเมืองคาซามะ ประเทศญี่ปุ่น มาช่วยสอน

18. ใครเป็นคนออกแบบเซรามิกดอยตุง

- ดีไซน์เนอร์ของดอยตุง

กิจกรรมที่ 2 : ศึกษาดูงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม

คณะศึกษาดูงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม

ข้อซักถาม

1. มีการใช้จุลินทรีย์ไหม

- ใช้กับตัวหมัก แต่หลักๆใช้รางพืช เพราะลด BOD ได้มากกว่า

2. โซลาร์เซลล์พอใช้ไหม

- ไม่พอใช้ แต่ถือว่าเป็นแบบอย่างที่ดี

3. มีการสำเลียงยังไ
 - ใช้เครื่องปั้ม
4. มีการบำบัดจริงจังไหม
 - จริง เพราะลูกค้าอื่เกียก็ค่อนข้างเน้นเรื่องการใส่ใจสิ่งแวดล่อม
5. ค่าการจัดการขยะเท่าไร
 - ต้นละ 20,000 บาท
6. ขยะที่เป็นโฟมทำยังไ
 - ได้มีการศึกษาวิธีการจัดการแล้ว แต่ยังไม่ไ้เริ่มทำ

กิจกรรมที่ 3 : แลกเปลี่ยนพุดคุยกับ อบต.

คณะพุดคุยกับ อบต.

ข้อซักถาม

1. อะไรที่ไ้ทำให้เกิดความสามัคคีระหว่างหน่วยงานในชุมชน
 - ดึงคนที่เหมาะสมมาเป็นผู้นำ
 - สร้างแรงบันดาลใจ และสร้างกำลังใจให้ผู้นำ
2. พื้นที่โครงการพัฒนาดอยตุงมีคนต่างถิ่นมาอยู่บ้างไหม
 - พื้นที่ของเราเป็นป่าสงวนที่ทางโครงการฯจัดสรรให้ ไม่อนุญาตให้คนนอกพื้นที่เข้ามาอยู่ เพราะการที่คนเข้ามาอยู่เยอะๆโดยไม่ควบคุมจะทำให้ป่าหายไป แต่สามารถแต่งงานย้ายเข้ามาได้
3. จะรักษาวฒนธรรมให้คงอยู่และมีความสมดุลอย่างไร
 - ผู้นำเป็นตัวแปรสำคัญดังนั้นต้องทำให้ผู้นำและกรรมการของชุมชนเข้มแข็ง

- ผู้นำต้องเป็นต้นแบบ
 - ผู้นำต้องเข้าใจและรักษากติกา
 - ผู้นำต้องพาเดิน และพาทำด้วย
4. ถ้ามีความเห็นที่ไม่ตรงกัน มีการตกลงแก้ไขปัญหอย่างไร
- พบเจอบ่อย โดยเฉพาะเวลาทำประชาคมแต่เราใช้วิธียืดเสียงส่วนใหญ่ แต่ก็ต้องเคารพเสียงส่วนน้อย
5. ใช้เสียงส่วนใหญ่ตัดสิน แล้วทุกคนเคารพไหม
- เคารพ
6. ชุมชนตั้งกติกาขึ้นเอง หรือทางกรรมการเห็นว่าควรมี
- เริ่มต้นตั้งกติกามาจากเรื่องการบำบัดยาเสพติด พอเห็นว่าเกิดผลจึงฉวยโอกาสสานต่อกติกาด้านอื่นๆด้วย แต่ต้องคุยกัน เพราะคนที่รู้ปัญหาดีที่สุด คือตัวชุมชนเอง
7. มีประเด็นขัดแย้งกับหน่วยงานอื่นๆไหม
- ไม่มี เพราะที่นี่จะทำอะไรก็ต้องให้ชาวบ้านมีส่วนร่วม ให้ทุกฝ่ายได้ประโยชน์ร่วมกัน ไม่ใช่ให้ประโยชน์กับส่วนใดส่วนหนึ่ง
8. มีส่วนในการเลือกตั้งอย่างไร
- อบต.ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเลือกตั้ง จะมีทางอำเภอดูแลรับผิดชอบ แต่พยายามช่วยดูให้ทุกคนมาใช้สิทธิให้มากที่สุด
9. มีความกังวลเรื่องอะไร
- เป็นห่วงว่าเด็กรุ่นใหม่มีการศึกษาที่สูงขึ้น มีโอกาสไปเรียนข้างนอก แล้วจะทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนไป และลืมวัฒนธรรมต่างๆ

กิจกรรมที่ 4 : ฟังบรรยายเกี่ยวกับงานพัฒนาเด็กและเยาวชน และพูดคุยกับคนรุ่นใหม่

คณะฟังบรรยายส่วนงานพัฒนาเด็กและเยาวชน พูดคุยกับคนรุ่นใหม่

เนื้อหาสำคัญ

ส่วนงานพัฒนาเด็กและเยาวชน

- ทำงานในส่วนของการแก้ไขปัญหาความไม่รู้ โดยการพัฒนาคน ซึ่งเป็นศูนย์กลางของความเปลี่ยนแปลงทั้งเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น
- ช่วยเขาให้เขาช่วยตัวเอง โดยการเพิ่มความรู้และทักษะ
- พัฒนาคณรุ่นใหม่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน และความสุขในพื้นที่

เป้าหมาย

1. เยาวชนเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม
2. ยกระดับการศึกษาในห้องเรียน

ยุทธศาสตร์

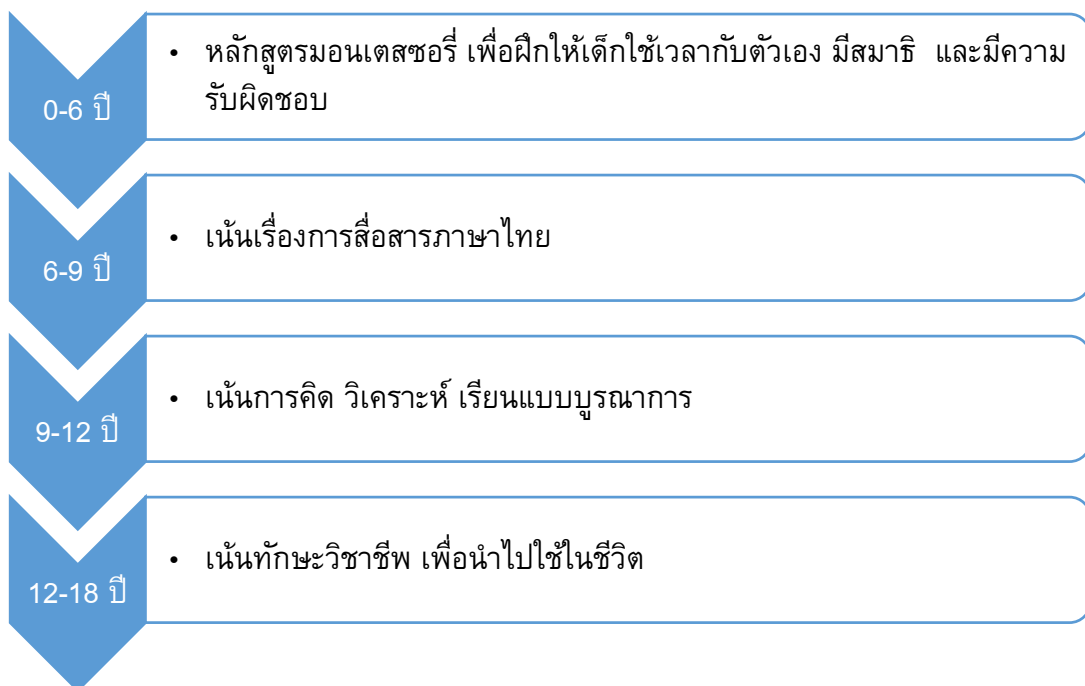
- อ่านออกเขียนได้ตามมาตรฐานการศึกษาไทย เพราะการอ่านและการเขียนเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาคน เพื่อเข้าถึงโอกาสต่างๆ
- เป็นต้นแบบการศึกษาที่มีเด็กเป็นศูนย์กลางที่แท้จริง
- ค้นหาเด็กที่มีความสามารถพิเศษเพื่อให้เขากลับมาพัฒนาชุมชนของตนเอง และสานต่อความยั่งยืน

กิจกรรมที่ทำ

1. พัฒนาระบบในโรงเรียน

- พัฒนาคุณภาพของครู
- เน้นให้นักเรียนเป็นคนดี มีจริยธรรม และมีทักษะการแก้ไขปัญหาได้
- มีกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามช่วงวัย

2. การพัฒนาภายนอกโรงเรียน

- มีพื้นที่ที่เหมาะสมให้แสดงออก และส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์สูงสุด

พัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ตามความต้องการของเยาวชนผ่านการสำรวจข้อมูลเยาวชนในพื้นที่

ศูนย์การเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์

- ห้องเรียนแนะแนวการเรียนต่อ/อาชีพ
- ห้องเรียนธรรมชาติและวัฒนธรรม (มัคคุเทศก์)
- ห้องเรียนนักพัฒนา

- ให้โอกาส และส่งเสริมการศึกษาต่อเพื่อต่อยอดศักยภาพ
 - ทุนการศึกษาสำหรับเยาวชน/บุตรพวง.ที่ตอบโจทย์ความต้องการและการพัฒนาในพื้นที่ เช่น ครู ท้องเที่ยว การบริหารและการจัดการ อุตสาหกรรม เป็นต้น
- สร้างเกราะภูมิคุ้มกันภัยต่าง ๆโดยจัดหลักสูตรบ่มเพาะกระตุ้นกระบวนการคิดวิเคราะห์
 - หลักสูตรที่เสริมสร้างภูมิคุ้มกันภัยสิ่งเสพติดและภัยในสังคมปัจจุบัน ภูมิคุ้มกันยาเสพติด สำหรับเยาวชนในพื้นที่เชียงราย อายุ 9-18 ปีจิตสำนึกรักษ์และเห็นคุณค่าของธรรมชาติ สำหรับเด็กในเขตพื้นที่เมืองใหญ่ อายุ 9-12 ปี

ข้อชักถาม

1. โรงเรียนที่นี้เป็นโรงเรียนหลวงใช่ไหม
 - มี 1 โรงเรียนที่เป็นโรงเรียน ตชด. อีก 7 โรงเรียนอยู่ภายใต้ สพฐ.กระทรวงศึกษาธิการ
2. ทำถึงขั้นไหน
 - ตั้งแต่ศูนย์เด็กเล็ก ถึง ม.6
 - เด็กโตช่วง 13-18 ที่โรงเรียนห้วยไร่เน้นเรื่องวิชาชีพ
3. มีการประเมินผลยังงัย
 - ของทางโครงการมีการประเมินเป็นช่วงๆ แต่ทางโรงเรียนก็ประเมินไปตามปกติตามหลักสูตร สพฐ. ของทางโครงการเป็ส่วนเสริมเรื่องภาษาไทย ซึ่งตอนนี้มีการขยายพื้นที่ไปทั้งอำเภอแม่ฟ้าหลวงตามพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ที่ท่านทรงเห็นว่าเด็กในพื้นที่ใกล้เคียงดอยตุงยังอ่านและเขียนไม่ได้ ตลอดจนโครงการร้อยใจรักษ์ ในพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา
4. เนื่องจากเป็นแผนร่วมกับทางโรงเรียน และมูลนิธิฯ มีการวางแผนยังงัย
 - เริ่มจากทำประชาคมกับพ่อแม่และผู้ปกครองของนักเรียน แล้ววางแผนร่วมกันกับโรงเรียน สพฐ. และเรียกกรรมการสถานศึกษามาดู
5. มูลนิธิฯไปช่วย สพฐ.ต่อไปนานแค่ไหน
 - เราไม่ได้ช่วย เพียงแค่ปรับแนวคิดให้ไปในทิศทางเดียวกัน และทำงานร่วมกัน
6. ทำไม สพฐ. ถึงไม่คิดเอง
 - สพฐ.เขาทำเองในส่วนของเขาอยู่แล้ว มูลนิธิฯเพียงแค่เข้าไปสนับสนุน

7. กลไกการขับเคลื่อนบริหารทำเฉพาะพื้นที่ดอยตุง หรือมีทำที่พื้นที่อื่นไหม
 - เกี่ยวกับด้านนี้ได้มีรัฐมนตรีศึกษาธิการมาลงพื้นที่ดูเรื่องการทำภูมิคุ้มกันด้วยกัน และได้คุยแผนร่วมกันว่าจะขยายไปในรูปแบบไหนดี
8. มีต้นแบบของมูลนิธิที่ทดลองแล้วจะไปปรับใช้เป็นหลักสูตรของ สพฐ. ไหม
 - ยังไม่มีเป็นหลักสูตร แต่ล่าสุด สพฐ. เชิญมูลนิธิไปร่วมงานในฐานะตัวแทน การจัดการเรียนการสอนนอกห้องเรียน
9. เป้าหมายคือ อยากให้น้องๆกลับมาทำงานในพื้นที่ไหม
 - ใช่ เหมือนพี่เพชร น้องอร และอีกหลายคน
10. มีงานรองรับสำหรับคนที่เรียนจบไหม
 - จริงๆ ไม่รองรับทั้งหมดทุกคน แต่เราอยากให้เขาอยู่ร่วมกับสังคมได้ มีอาชีพ และมีศักดิ์ศรี แต่คนที่มีความสามารถเหมาะสมกับงานก็อยากให้กลับมาสืบสานงานต่อ
11. มีการเตรียมเยาวชนสืบสานอาชีพดั้งเดิมไหม
 - มีการส่งต่อภูมิปัญญาผ่านการทำกิจกรรม เช่น การทำอาหาร และทางโรงเรียนก็มีการสอนเสริมด้วย
12. การใช้วิธีการตรวจสอบกันเอง เช่นการให้ครูอีกคนมาตรวจครูอีกคน ทำอย่างไรจึงใช้วิธีการนี้ได้
 - เริ่มต้นจากเรื่องประวัติยศของ ผอ.ก่อน เพราะครูเป็นอาชีพที่ไม่มีใครคอมเมนต์ได้ จึงเริ่มจากตัว ผอ.ก่อน ซึ่งแรกๆก็ลำบากเพราะครูจะรู้สึกว่าคุณจับผิด
 - นั่งคุยกันว่าไม่ใช่การจับผิด แต่เป็นการพัฒนาร่วมกัน
 - ทีมเด็กเองก็ทำวิธีเดียวกัน คือ การนำผลมาพิจารณาร่วมกัน
13. แสดงว่าครูทุกคนจะเป็นผู้ถูกประเมิน และผู้ประเมินไหม
 - ใช่ เป็นคู่บัดดี้กัน
14. เด็กจะเติบโตเป็นคนมีคุณธรรม มีหลักหรือกิจกรรมสังคมอะไรช่วยเขา
 - เริ่มจากระบบมอนเตสซอรี ก็จะช่วยฝึกให้เขามีความรับผิดชอบ และสร้างคุณลักษณะของตนเอง
 - PBL ช่วยให้เขาคิดวิเคราะห์ เรียนรู้ด้วยตนเอง และบอกเหตุผลได้
 - มีการส่งเสริมจากอนามัยเรื่องการดูแลสุขภาพตั้งแต่ตั้งครรภ์ เพราะสถาบันครอบครัวเป็นส่วนที่สำคัญ
 - ต้องร่วมมือกันทั้งโรงเรียน และครอบครัว

15. ถ้าโรงเรียนต้องการนำหลักสูตร PBL ไปใช้ ได้ไหม
 - นำไปใช้ได้ แต่ต้องดูให้เหมาะสมตามช่วงวัย
16. ทำอย่างไรจึงได้โรงเรียนเช่นแอนดรูว์ มาเป็นเครือข่าย
 - จากการมาศึกษาดูงาน แล้วเขามองเห็นว่าดอยตุงมีพื้นที่เรียนรู้
17. ทำไมจำนวนเด็กถึงลดลงเยอะ
 - เพราะมีการไปทำงานนอกพื้นที่ ย้ายไปอยู่ที่อื่น และมีอัตราการเกิดน้อยลง
18. การทำหลักสูตรแบบนี้มีผลดีขึ้นมากน้อยแค่ไหน
 - ผลที่วัดได้จากการทำหลักสูตรกับทางโรงเรียน คือ เด็กๆเริ่มเข้าใจ และตระหนักถึงโทษของยาเสพติด เพราะช่วงแรกๆเด็กไม่มีความตระหนักรู้เรื่องโทษยาเสพติด แต่พอกลับไปเจอสภาพแวดล้อมเดิม ๆ ภูมิคุ้มกันก็หมด ทางทีมจึงหาวิธีที่จะทำร่วมกับโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ สพฐ. และทำร่วมกับชุมชนด้วยทั้งเชิงกว้างและเชิงลึก
19. ความท้าทายเรื่องยาเสพติดมีอะไรบ้าง
 - เด็กเริ่มเข้าถึงง่ายขึ้นทางโลกออนไลน์ จึงสามารถติดต่อ และนัดเจอกันง่ายขึ้น
 - นอกจากปัญหายาเสพติดยังมีเรื่องที่น่าเป็นห่วงที่สำคัญอื่นๆอีก คือ ปัญหาท้องในวัยเด็ก และปัญหาเด็กติดมือถือ
20. เมื่อคุยกับผู้อาวุโสดอยตุงได้ทราบว่า มีลูกหลานไปทำงานต่างประเทศ ทางดอยตุงมีความคิดเห็นอย่างไร เพราะเห็นว่าที่นี่สร้างคนเป็นหลัก แต่ก็ยังมีการส่งคนที่มีศักยภาพไปทำงานที่อื่น
 - คนที่ไปไม่ได้ไปถาวร ไปเพื่อไปเรียนหนังสือ ไปทำงานหาประสบการณ์ เปิดโลกทัศน์ แล้วกลับมาที่ชุมชน บางคนมาต่อยอดทำธุรกิจของตัวเอง และพัฒนาชุมชน

กิจกรรมที่ 5 : พูดคุยกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ณ ร้านกาแฟต้นตุง

พูดคุยกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ณ ร้านกาแฟต้นตุง

ข้อซักถาม

1. ขายกาแฟแบบชงได้กำไรเยอะไหม
 - ได้เยอะ เพราะกาแฟคั่ว 1 กิโลกรัม ชงได้ประมาณ 80 แก้ว
2. ขายดีไหม
 - ช่วงนี้ไม่ค่อยมีคน จะขายดีช่วงไฮซีซั่น
3. ลูกค้าส่วนใหญ่เป็นใคร
 - เป็นนักท่องเที่ยว และลูกค้าประจำ
4. ทำไมถึงมาทำร้านกาแฟเป็นของตัวเอง
 - ในช่วงแรกๆก็ขายกาแฟให้กับโครงการฯ แต่วันหนึ่งเรามองเห็นโอกาสจึงลงมือทำธุรกิจเอง
5. ในหมู่บ้านมีถือกี่เครื่อง
 - มีเกือบทุกคน
6. คนในหมู่บ้านทำงานที่โครงการกี่คน
 - ประมาณ 100 คน
7. ขายที่ดินได้ไหม
 - ขายไม่ได้ เพื่อเป็นการควบคุมประชากร
8. ความสัมพันธ์กับ อบต.เป็นอย่างไร
 - ไม่มีปัญหาอะไร ทำงานเป็นทีมเดียวกัน

กิจกรรมที่ 6 : สรุปบทเรียนประจำวัน

สรุปบทเรียนประจำวัน

สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการศึกษาดูงาน

- จุดแข็งเรื่องความเป็น Unity ทำให้การบริหารง่าย
- ความเป็นผู้นำที่เข้มแข็งและมีความมุ่งมั่น
- ดอยตุงมีคนรุ่นใหม่สานต่องาน
- การสอนงานต้องสอนจนเป็น และคนสอนต้องสอนด้วยความอดทน ทุ่มเท อย่างเช่น ป้าคำ
- ต้องมีความเสมอภาค
- ความสำเร็จเกิดจากความต้องการของชาวบ้าน
- มองเห็นเรื่องความอดทน
- กาแฟดอยตุงอยู่ร่วมกับป่าได้
- ได้เห็นเรื่องของการฝึกคน
- ผู้นำต้องเข้าใจอัตลักษณ์ของชุมชน
- อบต.ที่ดอยตุงทำงานร่วมกันแบบพี่น้อง แตกต่างจากที่อื่นที่เคยเห็น คือภาพของความขัดแย้ง
- การใช้กฎกติกาของชุมชนที่ชุมชนเป็นผู้ตั้งขึ้นถูกยอมรับและปฏิบัติตามจะทำให้เกิดความสงบสุข
- ผู้นำต้องมีการเรียนรู้ และแก้ไขเมื่อผิด
- ต้องมีความโปร่งใสและเปิดเผย
- การสร้างคนรุ่นใหม่เพื่อความยั่งยืน
- อยู่รอด - พอเพียง - ยั่งยืน
- ส่งเสริมเด็กรุ่นใหม่ เพราะโลกปัจจุบันเป็นโลกของเขา

- การจัดการ วิธีการนำเสนอที่เรียบง่าย
- ชุมชนมองเห็นถึงความอยู่รอด ความยั่งยืนด้วยตนเอง
- การเพิ่มมูลค่า
- การเห็นคุณค่าคน และสร้างศักดิ์ศรี
- การทำอย่างมีส่วนร่วม
- ทุกอย่างต้องเริ่มที่คนก่อน
- การสร้างความเชื่อมั่น
- ทีมงานที่ดี (เช่นป่าคำ จะพูดถึงมูลนิธิด้วยน้ำเสียงที่ผูกพันกับองค์กรมาก)
- ได้ฟังเรื่องราวที่ป่าคำเล่าว่าคุณชายลงพื้นที่ไปหาชาวบ้าน และลงมือทำเอง ทำให้ได้เรียนรู้ว่าการจะไปถึงความสำเร็จนั้นผู้นำต้องลงมือทำ ต้องให้คนเป็นศูนย์กลาง เข้าหาชาวบ้าน และรับฟังการตัดสินใจของชาวบ้าน

วันที่ 27 เมษายน 2562

กิจกรรมที่ 1: ฟังบรรยายหลักการพัฒนาทางเลือกเพื่อการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน โดยนางอมรรัตน์ บังคมเนตร และพูดคุยกับนักปฏิบัติงานภาคสนามของโครงการพัฒนาออยตุงฯ นายพงษ์ศักดิ์ อภิสวัสดิ์สุนทร

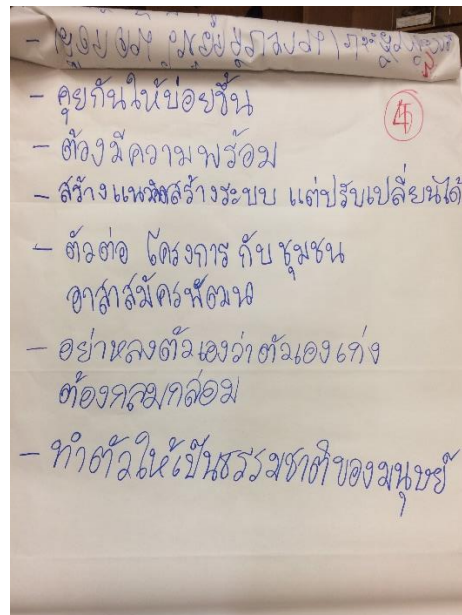
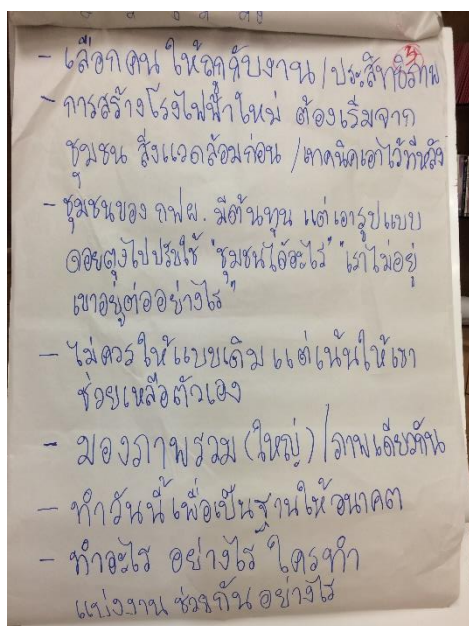
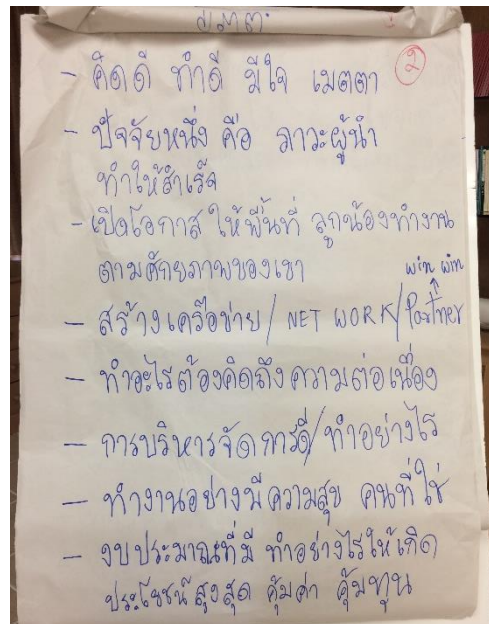
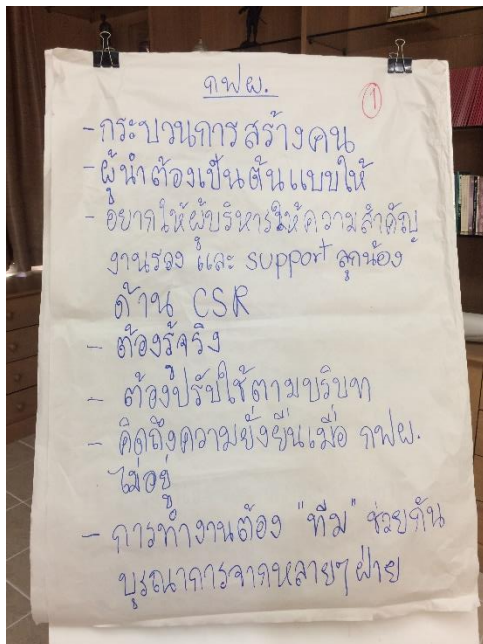
ข้อซักถาม

- ปัจจัยใดที่ทำให้โครงการเดินมาถึงทุกวันนี้ได้ ในมุมมองของคุณนันท์
 - คิดว่าเป็นเรื่องการสร้าง **คน** เพราะตอนมาทำงานที่นี่ครั้งแรกไม่รู้เรื่องหรือเข้าใจ แต่ได้รับคำสอนจากคุณชายเสมอว่า “**คุณต้องเรียนรู้**” ที่นี้มีการเปิดโอกาสให้คิด ให้ลงมือทำ และสิ่งเหล่านี้เป็นหลักการที่สมเด็จพระเจ้าทรงดำริและสร้างไว้
- DNA แม่ฟ้าหลวงเป็นอย่างไร
 - ต้องซื่อสัตย์ สุจริต อ่อนน้อม ถ่อมตน กตัญญู และให้เกียรติผู้อื่น
- เห็นคนที่นี่ชอบพูดถึงคุณชาย ไม่ได้ถูกบังคับมาให้พูดใช่ไหม
 - ไม่ได้ถูกบังคับ อยากจะพูดเอง

** พี่พงษ์ศักดิ์ได้พูดเสริมว่า **การทำงานด้านการพัฒนานั้น จะต้องมีความเข้าใจของนักพัฒนาด้วย**

กิจกรรมที่ 2 : คณะสรุปสิ่งที่จะนำไปปรับใช้

สิ่งที่คณะสะท้อนเพิ่มเติม

- ที่ดอยตุงเน้นกระบวนการสร้างคน ต่างจาก กฟผ. ที่ สร้างแต่ไม่สร้าง
- กฟผ. ควรนำแบบอย่างของดอยตุงมาปรับใช้ ยกเลิกแบบเดิมๆ

- อยากให้ทาง กฟผ.ลองปรับแนวคิดเหมือนโครงการพัฒนาตอยตุง คือ ทำงานโดยไม่หวังผลประโยชน์ เพื่อตัวเอง และแก้ไขปัญหาจากความต้องการของชุมชน ไม่ใช่จากความต้องการของผู้นำ

Next Step: ทางผู้บริหาร กฟผ. นำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการศึกษาดูงานไปประชุมวางแผนร่วมกันเพื่อกำหนดเป็นนโยบายต่อไป และจะมีเอาเรื่องนี้เป็นวาระการประชุมของผู้บริหารระดับสูง ในวันที่ 11 มีนาคม 2562 ต่อไป

4. ผลการประเมินความพึงพอใจและการประเมินด้านการจัดการ

รายงานผลการประเมิน
คณะผู้ว่าและผู้บริหารระดับสูง การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
วันที่มาศึกษาดูงาน : วันที่ 25 - 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562
ศึกษาดูงาน ณ โครงการพัฒนาตอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

1. จำนวนผู้เข้าร่วมศึกษาดูงาน : ผู้มาศึกษาดูงาน จำนวน 27 คน ตอบแบบประเมิน 23 คน (85.18%) จากผลการประเมินพบว่า เพศชาย 16 คน (69.56%) เพศหญิง 4 คน (17.39%) จบการศึกษาระดับปริญญาตรี 9 คน (39.13%) ปริญญาโท 10 คน (43.47%) และปริญญาตรี 1 คน (4.34%)

2. ผลการประเมินจากคณะดูงานในด้านต่างๆ

ผลการประเมินในด้านต่างๆ ได้มาจากการให้ผู้เข้าร่วมศึกษาดูงานแสดงความคิดเห็นผ่านแบบประเมินในหัวข้อต่างๆ ซึ่งกำหนดระดับความคิดเห็นดังนี้ 1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก 5 = มากที่สุด ซึ่งมีผลการประเมิน ดังนี้

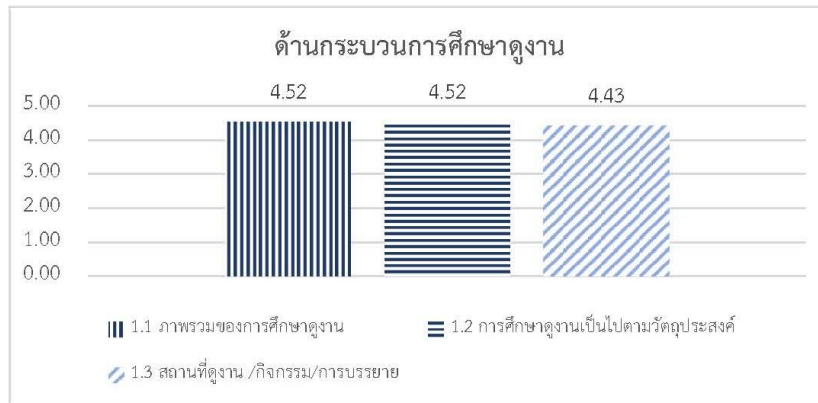
2.1 การประเมินผลภาพรวมเฉพาะด้าน 3 ด้าน คือ กระบวนการศึกษาดูงาน การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ และ การบริหารจัดการ พบว่า ด้านการบริหารจัดการ มีคะแนนน้อยที่สุด คือ 4.49

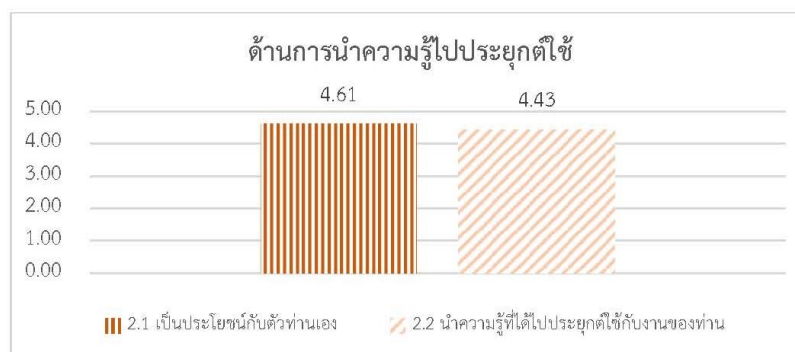
2.2 ผลการประเมินแยกตามประเด็น

(1) ด้านกระบวนการศึกษาดูงาน : ด้านกระบวนการศึกษาดูงานพบว่า เรื่อง ระยะเวลาดูงานมีความเหมาะสม มีค่าคะแนนน้อยที่สุดอยู่ที่ 4.43

(2) ด้านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ :

(2.1) ด้านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ พบว่า เรื่องการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับงาน มีค่าคะแนนน้อยที่สุดอยู่ที่ 4.43

(2.2) การศึกษาดูงานครั้งนี้ท่านได้รับแรงบันดาลใจ หรือการศึกษาดูงานเรื่องใดบ้างที่จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับงานของท่าน ซึ่งสรุปเป็นประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

- แนวคิดและหลักการทำงานพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวง
- ปรัชญาของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงที่พัฒนาต่อยอดจากเริ่มต้นจนสู่ความยั่งยืน และสามารถปรับตัวภายใต้สภาวะการเปลี่ยนแปลง คาดว่าจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับ การยกระดับคุณภาพชีวิต ของชุมชนใกล้เคียงสายส่งตามบริบทของแต่ละที่ได้

- การพูดคุยกับชาวบ้าน (ชนเผ่า) ที่อยู่ดั้งเดิมที่ฐานทหารดอยช้างมูบ เรื่องที่ได้เรียนรู้ คือ การทำอะไรก็ตามต้องรู้จริง เคารพในความเป็นมนุษย์ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ซึ่งคิดว่าจะทำให้การทำทุกอย่างราบรื่น
- การมุ่งเน้นที่การพัฒนาคน การให้โอกาสคน และการสร้างคน โดยการระเบิดจากข้างใน เพื่อสร้างความยั่งยืน
- ผู้ที่มีโอกาสพัฒนาแล้วนำไปแบ่งปันให้ผู้ด้อยโอกาสต่อไป
- Leadership Skill เช่น การทำงานจะสำเร็จต้องมีภาวะผู้นำ, การสื่อสารที่ชัดเจน, การรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น, ต้องมีข้อมูลที่ครบถ้วน, เปิดใจกว้าง, ความไว้วางใจ และมีความเชื่อใจ และมีภาวะผู้นำเป็นต้น
- การทำงานโดยมีเป้าหมายเป้าหมายว่า ประชาชนได้อะไร
- Change Management
- ได้เห็นความตั้งใจของทุกคนที่มาช่วยงาน
- ได้รับแรงบันดาลใจและการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน
 - ได้รับแรงบันดาลใจจากการเป็นผู้นำที่แท้จริง ลงมือทำ ของสมเด็จพระเจ้าและคุณชาย และมีความมุ่งมั่น ตั้งใจ เสียสละ ที่อยากเห็นชุมชนที่ยังขาดโอกาส มีเจ็บ จน ไม่รู้ สามารถยืนขึ้นได้ สร้างคุณภาพชีวิตที่ดี มีรายได้ที่เลี้ยงตัวเองได้ อยู่อย่างยั่งยืน
 - ต้องกลับไปพัฒนาคน ทั้งในส่วนที่ทำงาน CSR และหน่วยงานสนับสนุน
 - การศึกษาข้อมูลของชุมชน ที่เรายังอ่อนอยู่มาก
 - ต้องทราบความต้องการของผู้มีส่วนได้เสีย
 - งานพัฒนาแก้ไขผลกระทบโรงไฟฟ้าที่อยู่ปัจจุบัน
 - งานพัฒนาชุมชนที่ด้อยโอกาส
 - งานพัฒนาโครงการของกฟผ. โรงไฟฟ้า
 - การลงมือทำจะต้องทำจริง โดยต้องเข้าใจความต้องการของตัวเอง เข้าใจก่อนว่าตัวเองจะทำอะไร แล้วชาวบ้าน/คนที่เราจะไปทำงานด้วยอยากได้อะไร แล้วทำตัวเราเองและชุมชน/ชาวบ้านเริ่มคิด เริ่มทำโครงการไปพร้อมๆกัน

(2.3) เรื่องการศึกษาดูงานครั้งนี้ตรงตามความคาดหวังในระดับใด โดยกำหนดระดับคะแนน ดังนี้ 1 = น้อยที่สุด, 2 = น้อย, 3 = มาก, 4 = มากที่สุด ซึ่งค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.65

ผู้ให้คะแนนความคาดหวังในระดับ 4 จำนวน 13 คน (56.52%) ด้วยเหตุผลว่า

- ได้ทราบ เรียนรู้ และรู้จัก การทำงานของโครงการพัฒนาโดยดูๆ มากขึ้น
 - รู้แนวทาง ความคิด กระบวนการในการพัฒนา รู้กระบวนการนำไปปฏิบัติให้ได้ผลสำเร็จ ว่า มีขั้นตอนอย่างไร
 - ได้เข้าใจในแนวคิดศาสตร์พระราชามากขึ้น
 - ได้เห็นว่าดอยตุงทำได้
 - ทำให้ได้เรียนรู้รูปแบบการทำงานชุมชนที่แท้จริง ผ่านความยากลำบากจนประสบ ความสำเร็จ ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ แนวความคิด ความต้องการของชุมชน
- สิ่งที่ได้เรียนรู้เกินกว่าที่คาดหวังไว้ และเป็นการสร้างแรงบันดาลใจ
 - เกินความคาดหวัง ได้เรียนรู้การสร้างแรงบันดาลใจ ความมุ่งมั่นของการทำงานเพื่อประโยชน์ ของชุมชน สังคม เป็นตัวอย่างที่ชัดเจน
 - เป็นการสร้างแรงบันดาลใจ และภาวะผู้นำ ในการทำงานเพื่อชุมชน
 - ใช้สิ่งที่ดีดอยตุงทำให้มากขึ้น และเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา มากยิ่งขึ้น
 - คาดหวังที่จะเห็นต้นแบบการเดินทางด้านการพัฒนาสังคมที่ประสบความสำเร็จไปเป็น แบบอย่าง
- สิ่งที่ได้เรียนรู้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้
 - ตรงประเด็นกับปัญหาที่ กฟผ. หาแนวทางดำเนินการ
 - ผู้นำทุกคนได้รับข้อมูลและถอดบทเรียนร่วมกัน

ผู้ให้คะแนนความคาดหวังในระดับ 3 จำนวน 7 คน (30.43%) ด้วยเหตุผลว่า

- เข้าใจหลักการทำงานในหลักการทำงานของโครงการพัฒนาโดยดูๆ
 - ทำให้เข้าใจศาสตร์พระราชามากขึ้น
 - การเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา
 - ตอนแรกคิดเพียงว่า ดอยตุงทำการตลาดอย่างไรถึงประสบความสำเร็จ แต่พอมาถึง เรื่องพวก นี้หายหมดเลย จริงๆ แล้ว ดอยตุงมี story มากกว่านั้น ซึ่งแบบอย่างที่ดีของหลายๆ ที่ และมีผู้ไม่แสดงความคิดเห็น จำนวน 3 คน (13.05%)

(3) ด้านการบริหารจัดการ : ด้านการบริหารจัดการพบว่า เรื่อง ระยะเวลาในการศึกษาดูงาน มีค่าคะแนนน้อยที่สุด คือ 4.40

3. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- กระบวนการเรียนรู้มีความเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้
 - การบรรยายตลอดเวลา การฟัง การทำกิจกรรมกลุ่ม การสรุปข้อมูล ทำได้ดีมาก เป็น professional ดีมาก มีคุณภาพจริง สำหรับบุคลากรทุกภาคส่วนมีความเต็มที่ การจัดครั้งนี้เหมาะกับกลุ่มมากๆ
 - การเรียนรู้จากผู้ปฏิบัติจริง (เน้นประเด็นนี้) จากกระบวนการที่ทำและประสบความสำเร็จเชิงประจักษ์
 - มีความเหมาะสมทุกกิจกรรมที่ได้ศึกษาดูงาน
 - สร้างประโยชน์ให้ผู้เข้าเยี่ยมชม นำไปปฏิบัติต่อในการพัฒนาชุมชนที่ด้อยโอกาสต่อไป
- เพิ่มเติมเรื่องการบริหารจัดการ
 - การทำ workshop ใช้เวลามากเกินไป
 - ควรจะทั่วถึงกว่านี้

5. ภาคผนวก

รายชื่อคณะ

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
1	นายวีระวัฒน์ ขลายน	อดีตผู้ว่าการ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
2	นายกรศิษฎ์ ภักดีพานนท์	ที่ปรึกษารองผู้ว่าการยุทธศาสตร์
3	นายวิบูลย์ ฤกษ์ศิระทัย	ผู้ว่าการ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
4	นายนิกุล ศิลาสวรรณ	รองผู้ว่าการประจำสำนักผู้ว่าการ
5	นายพัฒนา แสงศรีโรจน์	รองผู้ว่าการยุทธศาสตร์
6	นายธวัชชัย จักรไพศาล	รองผู้ว่าการเชื้อเพลิง
7	นายณัฐวุฒิ แจ่มแจ้ง	รองผู้ว่าการผลิตไฟฟ้า
8	นายเรวัชชัย คงทอง	รองผู้ว่าการระบบส่ง
9	นายอำพล กิติโชติกุล	ผู้ช่วยผู้ว่าการเหมืองแม่เมาะ
10	นายพลศรี สุวิเศษอักษร	ผู้ช่วยผู้ว่าการผลิตไฟฟ้า 2
11	นายสุทธิชัย จุประเสริฐพร	ผู้ช่วยผู้ว่าการพัฒนาองค์กร
12	นายจรัญ คำเงิน	ผู้ช่วยผู้ว่าการผลิตไฟฟ้าพลังงานหมุนเวียน
13	นายสมรักษ์ เพ็ชรเจริญ	ผู้ช่วยผู้ว่าการแผนงานโรงไฟฟ้า
14	นางอรุณี รุจิวนารมย์	ผู้เชี่ยวชาญระดับ 12
15	นางสุกัญญา วรรณะประทีป	ผู้อำนวยการฝ่ายกลยุทธ์ความยั่งยืน
16	นายสาธิต ครองสัตย์	ผู้อำนวยการฝ่ายวิจัยและนวัตกรรม
17	นายบุญฤทธิ์ ศิริปาณี	ผู้อำนวยการฝ่ายชุมชนสัมพันธ์โครงการ
18	นายสหชาติ พิลาวอน	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายปฏิบัติการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1
19	นายดำรงค์ ไสยะ	ผู้อำนวยการโรงไฟฟ้าภาคใต้
20	นายผล ขวัญนัย	ผู้อำนวยการฝ่ายปฏิบัติการภาคใต้
21	นายเชมญาติ ยมานันตกุล	ผู้อำนวยการโรงไฟฟ้าจะนะ
22	นายพิพัทธ์ คงสินทวีสุข	ผู้อำนวยการ รฟ.พลังน้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
23	นายชัยวุฒิ หล้าเมือง	ผช. ผู้อำนวยการ รฟ.พลังน้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
24	นายธนภัทร ฉัตรสุวรรณ	หัวหน้ากองเขื่อนสิรินธร จ.อุบลราชธานี
25	นางปรมาภา ศรีสารคาม	หัวหน้ากองพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพ
26	น.ส.ราชพฤกษ์ สุไชย	วิทยากรระดับ 10 กองพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพ
27	น.ส.รำไพพร เจริญพงศ์	วิทยากรระดับ 7 ส่วนกลางฝ่ายกลยุทธ์ความยั่งยืน
28	น.ส.นลินี สุขอภัย	วิทยากรระดับ 6 สังกัดฝ่ายกลยุทธ์ความยั่งยืน